

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1935 kl. 4 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, i anledning av väckt motion angående nedsättning i fyr- och båkavgifterna för turistfartyg.

I en inom andra kammaren väckt och till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 255, hava herrar *Nylander* och *Svedman* hemställt, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t göra hemställan om åtgärd i syfte att genomföra en nedsättning i fyr- och båkavgifterna för turistfartyg i huvudsaklig överensstämmelse med det av kommerskollegium i skrivelse den 17 februari 1934 framställda förslaget.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser.

Enligt förordningen den 15 februari 1881 (nr 7) angående lotsverket skall, med vissa undantag, fyr- och båkavgift erläggas av varje fartyg, vilket ankommer från eller avgår till utrikes ort. Avgiften, varmed avses att täcka statens kostnader för fyr- och båkväsendet, utgår med 25 öre för varje ton av fartygets avgiftspliktiga dräktighet enligt mätbrev, dock med iakttagande att, därest under ett kalenderår fyr- och båkavgift erlagts för ångfartyg åtta gånger eller för segelfartyg fyra gånger, fartyget är från vidare erläggande av fyr- och båkavgift under året befriat.

I förordningen den 2 maj 1924 (nr 105) angående befrielse i vissa fall från erläggande av fyr- och båkavgift stadgas vidare, att för fartyg, för vilket under ett kalenderår fyr- och båkavgift erlagts två gånger, avgiften därefter skall under samma år utgå för den del av fartygets avgiftspliktiga dräktighet, som överstiger 1 500 ton, med allenast 10 öre för varje ton.

Slutligen föreskrives i kungörelse den 15 januari 1926 (nr 6) angående tillfällig höjning av fyr- och båkavgiften, att fyr- och båkavgift, som skall erläggas jämlikt de ovannämnda bestämmelserna, skall tillsvidare förhöjas med 5 procent. Med denna förhöjning har avsetts att tillföra staten en inkomst, motsvarande drifts- och underhållskostnaden för statens isbrytarfartyg.

I avseende å fyr- och båkavgift betraktas lastpråm samt varje fartyg, som för sitt framdrivande är försett med maskineri, såsom ångfartyg.

Från fyr- och båkavgift befrias enligt lotsstadgan:

a) fartyg, som tillhör kronan eller främmande nations örlogsflotta;
 b) fartyg, vars avgiftspliktiga dräktighet icke överstiger 40 ton;
 c) svenskt för fiske utrustat fartyg, då det för sådant ändamål användes;
 d) fartyg, som av tvingande orsaker, eller till inhämtande av order för vidare resa, eller endast i ändamål att vid svenskt skeppsvarv, docka eller mekanisk verkstad färdigbyggas, repareras, ombyggas eller utrustas eller ock undersökas för utrönande av behövligheten av dylik åtgärd, anlöper svensk ort utan att därstädes avlämna eller mottaga passagerare eller lossa annan last än den, som i fartyget åter intages, eller intaga annat gods än proviant, kol eller skeppsförnödenheter för fartygets behov;

e) fartyg, som för nedskrotning eller upphuggning ankommer till svensk ort utan att medföra passagerare eller annat gods än proviant, kol eller skeppsförnödenheter för fartygets behov;

f) vid svenskt skeppsvarv byggt fartyg, då detsamma lämnar varvet och avgår till utrikes ort utan att medföra passagerare eller annat gods än proviant, kol eller skeppsförnödenheter för fartygets behov.

Genom den ovan nämnda förordningen den 2 maj 1924 har, i syfte att åstadkomma avgiftslättnad för den fjärrgående lastrafiken, för vissa fall medgivits befrielse från erläggande av fyr- och båkavgift.

Utöver ovan nämnda undantag från skyldigheten att erlægga fyr- och båkavgift har vidare avgiftsbefrielse medgivits i fråga om tyska ångfärjor, svenska och danska fartyg i Öresundsfart samt fartyg, som tillhöra vissa segelsällskap och jaktklubbar, ävensom dykeri- och bärgningsfartyg.

I fråga om turistfartyg, slutligen, har Kungl. Maj:t i vissa fall, då särskilda omständigheter förelegat, medgivit befrielse från skyldigheten att erlægga fyr- och båkavgift. Sålunda befriades vid tiden för utställningen i Göteborg år 1923 turistfartyg om minst 500 tons nettodräktighet, som anlöpte nämnda stad, under vissa villkor från bland annat denna avgift. Liknande avgiftsbefrielse medgavs även i samband med utställningen i Stockholm år 1930.

Fyr- och båkmedel ha under budgetåren 1929/1930—1933/1934 lämnat statsverket en inkomst å följande belopp:

Budgetåret 1929/1930	Kr. 3 476 765,
» 1930/1931	» 2 688 769,
» 1931/1932	» 2 677 997,
» 1932/1933	» 2 691 093,
» 1933/1934	» 3 160 436.

För innevarande budgetår har motsvarande inkomst beräknats till 3 500 000 kronor och för budgetåret 1935/1936 enligt statsverkspropositionen till årets riksdag till 3 300 000 kronor.

Vad särskilt angår turistfartygen ha ifrågavarande uppbördsmedel för deras vidkommande enligt för utskottet tillgängliga uppgifter uppgått till 91 017 kronor år 1929, 90 470 kronor år 1933 samt 108 570 kronor år 1934.

Statens kostnader för fyr- och båkväsendet uppgick år 1925, det sista år för vilket uppgifter stått till buds, till 2 650 054 kronor. Drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg hava för budgetåret 1933/1934 belöpt sig å 197 073 kronor och äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda med ett belopp av 225 000 kronor.

Utredning och förslag rörande omreglering av de allmänna sjöfartsavgifterna.

I ett den 23 mars 1927 till kommerskollegium avgivet betänkande angående sjöfartsavgifter (statens offentl. utr. 1927:7) hava av kommerskollegium tillkallade sakkunniga, sjöfartsavgiftssakkunniga av 1924, framlagt utredning och förslag rörande en omreglering av de allmänna sjöfartsavgifterna.

Beträffande fyr- och båkavgiften innebär de sakkunnigas förslag i de avseenden, som i förevarande sammanhang äro av intresse, i huvudsak följande.

Den statliga fyr- och båkavgiften skulle bibehållas, men reduceras till sådant belopp, att uppbörden icke kunde beräknas överstiga hälften av statens årliga kostnader för fyr- och båkväsendet ävensom årskostnaderna för statsisbrytarverksamheten. För fartyg i utrikes fart skulle fyr- och båkavgiften enligt förslaget uppdelas i en avgift å fartygets totala bruttodräktighet med visst belopp per ton av samma dräktighet (tonnageavgift) samt i en avgift å lossat och lastat gods med visst belopp per viktton (lastavgift). Tonnageavgiften skulle utgå med 8 öre per ton av fartygets bruttodräktighet enligt måtbrev och lastavgiften med 4 öre per ton av det gods, som av fartyget här i landet lossas av den från utrikes ort medförda lasten eller som här lastas för befordran med fartyget till utrikes ort. Därest tonnageavgift under ett kalenderår erlagts för maskindrivet fartyg eller pråm fyra gånger eller för segelfartyg två gånger, skulle fartyget vara befriat från vidare tonnageavgift under året.

I sitt betänkande hava de sakkunniga även berört frågan om fyr- och båkavgiften i vad den speciellt rör turistfartygen och därvid anfört, att under senare år klagomål avhörts i anledning av den stora belastning med denna avgift, som träffade dylika fartyg av främmande nationalitet vid besök i svenska hamnar. Det hade framhållits, att utländska rederier och reseföretag i allt större omfattning under sommarmånaderna anordnade turistresor till de skandinaviska länderna med stora modernt inredda ångfartyg, och det hade uttalats som ett önskemål, att dessa fartygsbesök i svenska hamnar bleve underlättade. De sakkunniga ansåge de nu utgående sjöfarts-

avgifterna för turistfartyg i vårt land vara alltför höga och ägnade att oskäligt försvåra den ifrågavarande turisttrafiken. Emellertid skulle med de av de sakkunniga föreslagna beräkningsgrunderna automatiskt följa en nedsättning i avgiftsbelastningen för dylika fartyg, vilka ju icke medförde något gods för lossning och icke intoge annat gods än fartygsbränsle, proviant eller skeppsförnödenheter. Någon därutöver gående särskild lättnad i avgiftsplikten för dylika fartyg ansågo sig de sakkunniga icke böra förorda med avseende å fyr- och båkavgiften.

Efter hörande av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar har kommerskollegium numera efter ett vidlyftigt fortsatt utredningsarbete till Kungl. Maj:t avgivit ett den 8 mars 1935 dagtecknat utlåtande avseende vissa principfrågor rörande sjöfartsavgifterna. Däri behandlas såväl sjöfartsavgiftssakkunnigas ovannämnda betänkande som ett den 31 januari 1930 av 1928 års lotsförfattningssakkunniga avgivet betänkande med förslag till lotsförordning samt andra författningar och föreskrifter rörande lotsverket (statens offentl. utr. 1930: 7), i vilket betänkande bland annat föreslagits en omläggning av det nuvarande lotsavgiftssystemet.

Kommerskollegium har vid sin granskning av de föreliggande frågorna funnit, att slutförandet av utredningarna rörande sjöfartsavgifts- och lotsväsendets framtida gestaltning påkallar *dels* vissa principavgöranden, vilka enligt kollegii mening redan på grundval av nu föreliggande utredning kunna och böra komma till stånd, *dels ock* i vissa avseenden undersökningar av delvis ganska djupgående karaktär. Beträffande fyr- och båkavgiften hemställer kommerskollegium om fortsatt utredning genom sakkunniga. Därjämte hemställer emellertid kollegium — som förutsätter, att det med hänsyn till det långt framskridna stadiet av budgetbehandlingen för instundande budgetår, för vilket inkomsten av fyr- och båkavgiften beräknats med beaktande av nu utgående belopp, icke låter sig göra att genomföra ändring härutinnan från ingången av nämnda budgetår — att åtgärder vidtagas så att fyr- och båkavgiftens grundbelopp med ingången av budgetåret 1936/1937 sänkes från nuvarande 25 öre till omkring 15 öre, även om dessförinnan definitiva förslag rörande sjöfartsavgiftsväsendets gestaltning icke skulle kunna framläggas. De enda förändringar i gällande föreskrifter rörande fyr- och båkavgiften, som i övrigt skulle erfordras, vore därvid, *dels* att i § 1 i 1924 års förordning beloppet 10 öre per ton för tonnage över 1 500 ton borde ändras till 6 öre, *dels* att antalet avgiftsbetalningar för åtnjutande av denna lindring borde sättas till fyra i stället för två för åstadkommande av en för svenska fartyg lämpligare relation mellan avgiftsbördan för utländskt tonnage vid jämförelse med svenskt sådant, *dels ock* att det särskilda isbrytar-tillägget skulle upphöra.

Framställningar om lättnader för turistfartyg i fråga om fyr- och båkavgiften.

Under senare år har frågan om lättnad i sjöfartsavgifterna för större turistfartyg vid besök i svenska hamnar upprepade gånger underställts Kungl. Maj:ts prövning. Här må till en början blott nämnas, att kommerskollegium i utlåtande den 23 mars 1933 över en av aktiebolaget Nyman & Schultz gjord framställning om avgiftslättnad för visst turistfartyg till mera allmän behandling upptog nämnda fråga. Kommerskollegium anförde därvid bland annat, att det av vissa i utlåtandet lämnade uppgifter oförtydligt framginge, att den totala avgiftsbördan beträffande turistfartyg vore avsevärt högre i svenska hamnar än i åtskilliga angränsande länders hamnar — i visst anført fall 12 048 kronor för Stockholm mot t. ex. 4 918 kronor för Köpenhamn och 1 822 kronor för Oslo — samt att detta förhållande hade sin förnämsta grund i den i Sverige jämförelsevis höga fyr- och båkavgiften. Då enligt kollegii åsikt den förhållandevis mycket avsevärda avgiftsbelastning, som åvilade turistfartyg vid besök i svensk hamn, kunde befaras i längden bliva ett hinder mot den ifrågavarande trafikens vidmakthållande och utveckling på Sverige, ville kollegium förorda genomförandet av lättnad i avseende å den nämnda avgiftsbördan, vilket lämpligen borde åvägabringas genom reduktion av fyr- och båkavgiften för fartygen i fråga. Kollegium föreslog, att den åsyftade reduktionen skulle åvägabringas i den formen, att för fartyg av avsett slag fyr- och båkavgift även i fråga om ett första besök under ett kalenderår i svensk hamn skulle uttagas enligt motsvarande grunder som dem, vilka avses i kungörelsen den 2 maj 1924, eller sålunda att för fartygets avgiftspliktiga dräktighet över 1 500 ton avgiften skulle beräknas till allenast 10 öre per ton även då avgiften skulle erläggas de två första gångerna under ett kalenderår.

Genom beslut den 28 april 1933 fann emellertid Kungl. Maj:t ej skäl bifalla det sålunda framställda förslaget.

Under återopande av kommerskollegii ovan berörda utlåtande och förslag och efter en utförlig motivering i övrigt hemställde sedermera Stockholms rederiförening i skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 januari 1934, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt besluta om en kraftig nedsättning av fyr- och båkavgiften för turistfartyg förslagsvis med 75 procent. Något tidigare, den 28 december 1933, hade svenska trafikförbundet i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t ville taga under omprövning, huruvida ej redan till sommaren 1934 lättnader i de statliga sjöfartsavgifterna kunde beredas turistfartyg. För avgivande av utlåtande remitterades dessa framställningar till kommerskollegium, dit sedermera även överlämnades en av svenska konst- och antikvitetshandlarföreningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 januari 1934 gjord hemställan om bifall till den av Stockholms rederiförening gjorda framställningen. Under ärendets behandling inom kommers-

kollegium inkom vidare en skrivelse från Stockholms hamnstyrelse, i vilken hamnstyrelsen på det livligaste tillstyrkte bifall till rederiföreningens förevarande framställning och samtidigt förklarade sig beredd att, därest Kungl. Maj:t skulle medgiva sänkning av fyr- och båkavgiften, upptaga frågan om ytterligare sänkning av hamnavgiften till förnyad behandling.

I utlåtande den 17 februari 1934 förklarade sig kommerskollegium på anförda skäl sakna anledning att frångå den principiella inställning till frågan, som kommit till uttryck i kollegii föregående utlåtande. Kollegium ansåg sig böra med viss jämkning ånyo framföra sitt däri upptagna förslag, vars genomförande åtminstone försöksvis under något år syntes välbetänkt.

Ärendet remitterades därefter till statskontoret, som i utlåtande den 1 mars 1934 förklarade sig icke vilja motsätta sig ett lättande av de hinder, som på grund av de höga sjöfartsavgifterna förefunnes för turistfartyg att besöka svenska hamnar. Hänsyn borde nämligen enligt ämbetsverkets mening tagas till de fördelar, som landet hade av turisttrafiken och den omsättning i den allmänna rörelsen, som därigenom åstadkommes. Det syntes icke uteslutet, att den ifrågasatta sänkningen i fyr- och båkavgiften kunde komma att statsfinansiellt sett väsentligen uppvägas av den ökning i besöksfrekvensen, som därav kunde bliva följden. Statskontoret fann sig därför böra understödja kommerskollegii föreliggande förslag.

Slutligen må nämnas, att Stockholms handelskammare i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 februari 1934 hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes skyndsammast vidtaga åtgärder för beviljande av nedsättning i fyr- och båkavgiften för turistfartyg i överensstämmelse med vad som angivits i kommerskollegii utlåtande den 17 februari 1934.

Genom beslut den 23 mars 1934 lämnade emellertid Kungl. Maj:t de gjorda framställningarna utan bifall.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 december 1934 har sedermera Stockholms rederiförening ånyo gjort framställning om nedsättning i fyr- och båkavgiften för turistfartyg, vilken framställning ännu icke prövats av Kungl. Maj:t.

Utskottet. Vad angår den här föreliggande frågan om fyr- och båkavgift för turistfartyg synes det utskottet påtagligt, att den höga avgiften, som på grund av dessa fartygs i regel mycket stora dräktighet oftast uppgår till betydande belopp, kan giva anledning till att ett anlöpande av svenska hamnar undvikas. I ett par till utskottets kännedom bragta fall ha även inför utskottet företetts skrivelser från vederbörande rederier, i vilka meddelats, att turistkryssningar till svenska hamnar icke kunnat anordnas på grund av bland annat fyr- och båkavgiftens storlek. Av tillgängligt material kan visserligen icke utläsas, att avgiftsbördan i högre grad inverkat menligt på utvecklingen

av ifrågavarande turisttrafik på Sverige — år 1933 besöktes Stockholm av 20 och år 1934 av 31 turistfartyg — men enligt utskottets mening måste det dock med hänsyn till önskvärdheten ur olika synpunkter av att ifrågavarande trafik i möjligaste mån främjas te sig egendomligt med en avgift, som lätt kan inge utlandet den uppfattningen, att Sverige i jämförelse med andra länder ställer sig likgiltigt gentemot turistsamfärdseln med utlandet.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att framställningar i samma syfte som det i föreliggande motion framförda förslaget vid olika tillfällen gjorts till Kungl. Maj:t, men icke vunnit Kungl. Maj:ts bifall. Anledningen till att Kungl. Maj:t ställt sig avvisande gentemot de gjorda framställningarna torde närmast hava varit den omständigheten, att förslag om en mera allmän omreglering av sjöfartsavgifterna förelegat i de ovannämnda sakkunnigebetänkandena samt att det vid sådant förhållande ansetts mindre lämpligt att fristående behandla frågan om fyr- och båkavgiften i vad den rör turistfartyg.

Genom det av kommerskollegium nu avgivna principutlåtandet rörande omreglering av sjöfartsavgifterna med däri innefattade förslag med avseende å fyr- och båkavgiften synes emellertid den i förevarande motion behandlade frågan i viss mån hava kommit i ett annat läge än vid de tidigare tillfällen, då Kungl. Maj:t lämnat i ämnet gjorda framställningar utan bifall. Bakom kommerskollegii förslag att fråga och med den 1 juli 1936 — att tidpunkten icke föreslagits till den 1 juli 1935 synes hava varit beroende uteslutande på budgettekniska skäl — på visst sätt genomföra en generell sänkning av fyr- och båkavgiften står en praktiskt taget enhällig mening hos de myndigheter och andra, som yttrat sig i frågan, att en väsentlig nedsättning av ifrågavarande avgift bör komma till stånd. Utskottet saknar givetvis för sin del anledning att taga ställning till nu berörda fråga men har i anknytning till motionen velat påpeka det nyssnämnda förhållandet, enär de betänkligheter, som tidigare kunnat hysas mot en separat sänkning av fyr- och båkavgiften för turistfartyg, därigenom synas bliva i väsentlig mån undanröjda.

Av det anförda torde framgå, att utskottet för sin del ansluter sig till syftet med den föreliggande motionen. Då utskottet det oaktat funnit sig icke böra förorda någon särskild framställning i ämnet till Kungl. Maj:t från riksdagens sida, beror detta därpå, att den förevarande frågan redan underställts Kungl. Maj:ts prövning genom Stockholms rederiförenings ovan nämnda framställning av den 20 december 1934 samt att den är av sådan art, att den kan avgöras av Kungl. Maj:t utan riksdagens medverkan. Dessutom torde genom kommerskollegii nu avgivna förslag rörande fyr- och båkavgiften frågan om en sänkning av denna avgift för såväl turistfartyg som andra fartyg komma under omprövning utan särskilt initiativ från riksdagens sida.

Utskottet hemställer därför,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kam-
marens åtgärd föränleda.

Stockholm den 28 mars 1935.

På utskottets vägnar:
OLOF ANDERSSON.

Närvarande: herrar *Andersson* i Malmö, *Thorell**, *Gustafsson* i Lekåsa, *Andersson*
i Munka-Ljungby, *Jacobsson*, *Ekman*, *Lind*, *Werner* i Höjen, *Andersson** i Falken-
berg och *Wiklund**.

---

* Ej närvarande vid justeringen.